

בבא קמא 2

דף נה עמ' ב

"הכונס צאן לדיר":

אוצר מילים¹

מושגים²

פרוייקט חברותות אמי"ת מודיעין

יחידה 1- משנה – הכונס צאן+ שמירה כראוי

גמרא:

הגמרא מתחילה לבאר את המשנה, הנושא הראשון שלנו השנה הוא: "שמירה כראוי"

"ת"ר איזהו כראוי ואיזהו שלא כראוי"

1. א. על אילו מילים במשנה מוסבת שאלת הגמרא? ומהי שאלת הגמרא?

ב. מהי תשובת הגמרא?

2. "א"ר מני בר פטיש מאן תנא מועד דסגי ליה בשמירה פחותה"
מאן תנא=מיהו ששנה (במשנה אחרת)
א. כתוב בלשונך את שאלת הגמרא

ב. מהי תשובת הגמרא?

ג. הגמרא עוברת להוכיח את תשובתה מהמשנה מדף מה

קצת מושגים: מוסירה = חבל, תם=שור תם, מועד= שור מועד (שור שנגח שלוש פעמים בתנאים מסוימים ועליהם נלמד בהמשך) שן= שם של נזק שהבהמה עושה על ידי אכילה, רגל=נזקים שהבהמה עושה כשהיא דורסת ברגליה או בגופה.

קרא את המשנה וענה על הטבלה

במידה ושמר שמירה כראוי מה יהיה הדין בכל אחד מהמקרים הבאים

שור מועד	שור תם	
		ר' מאיר
		ר' יהודה
חייב (אין לו שמירה אלא סכין)	-----	ר' אליעזר

ד. כיצד הגמרא מוכיחה שמשנתנו היא כשיטת ר' יהודה? (בשביל להבין זאת יש לקרוא רש"י ד"ה מאן תנא מועד..). הסבר את ההשוואה בין שור מועד שנגח, לבין משנתנו העוסקת בצאן שמזיק בשן ורגל.

3. "אפילו תימא ר"מ" (אפילו תאמר ר' מאיר)
מהי האפשרות שמעלה הגמרא להסבר של משנתנו?

ב. "שאני שן ורגל דהתורה מיעטה בשמירתן דאמר ר' אלעזר ואמרי לה במתניתא תנא ארבעה דברים התורה מיעטה בשמירתן ואלו הן בור ואש שן ורגל"
הסבר בלשונך: מה משמעות המילים "התורה מיעטה בשמירתם"

ג. הגמרא מביאה ראיות לכל אחת מהדוגמאות: בור, אש, שור ורגל- ומראה כיצד התורה מעיטה בשמירתן. הסבר בכל אחד מהנזיקין הללו כיצד התורה למדה זאת. (העזר ברש"י)

דוגמה: בור- התורה מצווה לכסות את הבור בכדי לשמור עליו, באיזה כיסוי מדובר? מהמילים "ולא יכסנו" לומדים שכל כיסוי אפילו גרוע מועיל.

אש

שן

רגל

4. א. באילו מן הנזקים לעיל עוסקת המשנה שלנו? הסבר דבריך

ב. בעקבות הלימוד ל כך שהתורה מיטה בשמירת נזיקין מסוימים שואל רבה שאלה:

"אמר רבה מתניתין נמי דיקא דקתני צאן מכדי בשור קא עסקינן ואתי ניתני שור מאי שנא דקתני צאן
לאו משום דהתורה מיעטה בשמירתן"

(בכדי לענות על שאלה זו יש לדעת שעד כה מסכת בבא קמא עסקה בנזקי שור ולא בנזקי צאן)

הסבר את שאלתו הרטורית של רבה

5. "לאו משום דכאן קרן לא כתיבא בה שן ורגל הוא דכתיב ביה וקמ"ל דשן ורגל דמועדין הוא
ש"מ"

בשביל להבין את הנאמר כאן עלינו להבין מה הכוונה "מועדין"
עיין במשניות הבאות:

פרק א - משנה ד

חמשה תמין וחמשה מועדין, הבהמה אינה מועדת {לב} לא לגח ולא לגף ולא לשך {לג} ולא לרביץ
ולא לבעט. השן מועדת לאכל את הראוי לה, הרגל מועדת לשבר בדרך הלוחה, ושור המועד, ושור
המזיק ברשות הנזק, והאדם {לו}. הזאב {לז} והארי והדב והנמר והברדלס והנחש, הרי אלו מועדין
{לח}. רבי אליעזר אומר, בזמן שהן בני תרבות {לט}, אינן מועדין. והנחש מועד לעולם. מה בין תם
{מ} למועד. אלא שהתם משלם חצי נזק מגופו, ומועד משלם נזק שלם מן העליה:

פירוש הרמב"ם למשנה: מה בין תם למועד כו': תם נקרא הדבר המזיק בלא הרגל ואין
דרכו שיבא ממנו אותה ההיזק אלא שאירע בדרך המקרה. ומועד נקרא הדבר אשר הורגל
שיבא ממנו אותו המעשה תמיד או על הרוב. ונגיחה לא תהיה אלא בקרן וברדלס הוא החיה
הנקראת בלשון ערבי אלצבע. ומה שאמר מן העליה ר"ל ממיטב נכסיו והמובחר שבהם כמו
שאמרו הנזקין שמין להם בעידית. ואין הלכה כר' אליעזר: (רמב"ם)

א. הסבר בלשונך על פי המשנה והרמב"ם מהי ההגדרה של דבר שהוא "מועד". בחר אחת
מהחיות המופיעות במשנה והסבר מדוע היא מועדת.

פרק ב - משנה א

כיצד הרגל מועדת. לשבר בדרך הלוקה. הבהמה מועדת להלך כדרך ולשבר. היתה
מבעטת {ב}, או שהיו צורות מנתזין מתחת רגליה ושברה את הפלים, משלם חצי נזק.
דרכה {ד} על הפלי ושברתו, ונפל על פלי ושברו, על הראשון משלם נזק שלם, ועל האחרון
משלם חצי נזק. התרנגולים מועדין להלך {ה} כדרך ולשבר. היה דליל קשור ברגליו, או
שהיה מהדס ומשבר את הפלים, משלם חצי נזק:
ב. מהי ההגדרה של הנזק הקרוי "רגל" במשנה? מדוע זה נחשב לסוג נזק שהבהמה מועדת
אליו? (היעזר בהגדרה שנתת בסעיף א)

נחזור להתבונן בגמרא אצלנו:

"לאו משום דכאן קרן לא כתיבא בה שן ורגל הוא דכתיב ביה וקמ"ל דשן ורגל דמועדין הוא
ש"מ"

לאחר שלמדנו שהבהמה מועדת בנזקי רגל דברי רבה מובנים יותר.

ג. הסבר מה באה ללמד אותנו המשנה כאשר היא מדברת דווקא על נזקי הצאן ולא על נזקי
השור כפי שהמסכת עסקה עד כה.
